

Къумпыл Мурат бюджетым епхыгъэу юф зышэхэрэм ялэжьапкэ анаэ тырагъэтинэу районхэм япащэхэм къяджагъ

Адыгеим и Мышхъэу Къумпыл Мурат пэшэнгъэ дызэрихъээ Адыгэ Республикам иминистрэхэм я Кабинет изэлукээ республикэм и Правительствэ зычээт унэм шыкъяа.

Зэйлкэм хэлэжьагаа Адыгэ Республикийн и Къералыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Владимир Нарожнэр, республике къулыкъухэм ыкчи ведомствэхэм ялешхъэтетхэр, муниципальнэ образованихиэхэм ящахэр. Видеоселектор шыгын зам тетэв ар къягъа

хэрэм аштыщхэр (къэлэпүхэм, къэлэгъаджэхэм, гъесэныгъэ тедээ зыщарагъэгъотрые ыкчи культурэм яучрежденихиэхэм ялофышшэхэм) лэжжапкэм афхэхъэтогъэнэмкэ ауж къенэх. Чыыпээ зыгъээорышшэжыным икъулыкъухэм язаявхээмкэ сома миллиони 122 4-рд хъувь

Адыгэ Республикаем и Президентэ иштээрльхэр зыгэцэктээр Наталья Широковам кызыэриуа гээмкээ, мэзи 9-у пыкыгээм иктиэуххэм нафэ кызыэрэшыгээмкээ, бюджетым епхыгтээ юф зыштээсомэ миллионы 122,4-рэ хүндрэд тоннадаа тэдээр алэхлагын хувьтэй.

хэм Күмпүйл Мурат къяджагъ лэжьапкіләр кызызерафальтэ-рэм ашъхъэкілә аналә тырагъэтынэу. Ауж къинэрэ район-хэм япщэхэм Лышьхъэр агъэ-гугъягъ мы ильесым ык!эм нэс «Жъоныгъюкілә унашьхоэм» кыдалтытэрэ гүунапкъэхэм зе-ранасыштхэмкілә

Аш нэүжүм Урысыем и Президент илэпчэлэгтэйнэ Фонд икъекуялэхэм цыфхэм яфэло-фашэхэм ягъэцкіэн фэгъэзэгтэ Коцхъэблэ гупчэм игъэцкілэжынрэ психоневрологический унэ-интернатэу Адэмые дэтым изэтгээгэсвирханрэ апае къафыхагъэкыгъэр къызэрэзыфагъэфедэрэм тегущыла-гъэх. Адыгейим и Лышьхъэ республикэм юфшэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ ипащэхэмрэ «Стройзаказчикымрэ» Ѣыклас

гъэу афильэгъухэрэр къыlyа гъэх.

«Гъэпсэфыгъо мафэхэм унэ интернатэу Адэмые дэтым икорпусыкэл *lof* щызышлагъэр пстэумкли нэбгыри 5 нылэп Федеральнэ министерствэр къыцделагь, мы псэуальэр ильэс заулэрэ аухын амыльэклэу щытыгъ. Мыщ ылэктэсны къызэком ащ изэтегъэпсны хянкэл шшэрылхэр къафэс шыгъягъэх. Сыда хагъэкын гъэр? Мы лъэнэкъомкэл *lof* зышлэрэ къулькъум зи пэ рьюхь фэхүрэп камерэхэр ыгъэуцуунхэшь, джа охътэ дэдэм подрядчикын *lof* зэри шэрэр ыуплъэкунэу. Игъоу сэлтытэ Адыгейим и Лышхээ упплъэкун *lofхэмкэл* и Гъэлорышлаглэ мы псэуальэм фэгъэхыгъе упплъэкунхэр зэхи щэнхэу», — къыхигъэшыгъ Къумпыл Мурат.

Күмпүлүк Мураат.
Гъятхэм псыр кызыктайыгъээ
хэм, зэрар зыхынгъэхэм унз
сертификат 41-рэ къаратын
нын пае федеральнэ гулчэм
зэрэзгээгъэхэм фэгъэхынгъээ

Наталья Широковам къылօтагъ. Плэлъэ кіэкъым къыкъоці зэкѣ ахъщэу аратыжъын фаер аләкълагъэрхъагъ.

Мыекъуапе ипащэу Александр Наролиным Къэралыгъо филармонием ыпашъхъэ гъэцэкъэжын Ioфхэу Ѣыклохэрэм, къелэцтыкъу ыыгыплем ишыын рагъэжъянэм пае ишыкъэдъе документхэр зерагъэхъазырхэрэм, псэуплэунэхэм къапэуль чыплемхэр зэрээтырагъэпсихъэхэрэм ыкли гъогухэм ягъэцэкъэжын зэрэктюрем афэгъэхъыгъеу къылотагь. Республикаем и Лышхъэ псэолъяш! Ioфхэр нахь агъэпсынкъэнхэу ыкли сурэтхэу атырахъхэрэр отчетым къырахъыллэнхэу къяджагь.

Адыгэ Республикаэм и Лышъэ ипресс-къулыкъу

Лъэпкъ зыкыныгъэм и Мафэ фэгъэхьыгъэ зэхахь шэкюгъум и 4-м Мыекъуапэ щыкюшт. «Урысыем егъашли тыригъусэшт» зыфиорэ саугъэтим дэжь митингырши изхашашт.

Мыекуяапэ культурэмкэ и Унэ ыпашхъэ зэхахьэм хэлжьеэштхэр кыышызэрэугъоицтых. Къалэм иурам шхъяэу Краснооктябрьскэм кыышырагъэжъэныш, тофшлаптэхэм, еджаптэхэм ялтыклохэр, ветеранхэр, спортсменхэр зэхэт-тхъабзэм хэлэжьеэштых. Пшызэ и Къэралыгъо къэзэкъ хор, Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо орэдьыл-къэшьюклю ансамблэу «Исламыер» пчэгум Ѣууджыщтых. Орэдхэр кыышаоштых, кыышышштых.

ранхэр, спортсменхэр зэхэгт хэй урамэй Пионерском нэс кырыклоо щых. Зэкшоныгээм илчэгүй кызынэсэхэкіе, митингир рагъяжэшт.

Адыгэ Республикаем и Къэраглыго ансамблэу «Налмэсыр» мэфэкл мафэм Краснодар кыышьшооцт.

Лъэпкъхэр зэфээзыщэрэ искусствэм идэхагээ цыифхэр еплыштыых. Мэфэк्यым фэгье-
цэвэштийн.

хыыгъэ ермэлтыкъыр зэхащэшт, сатышхэм мэфэкъыр зызын-кюрэ чыпшэхэм тоф ааш-шэшт, лъэпкъ шхыныгъохэр ямэклаехэм арагъекүштих. Кэллэцыкүхэм, ны-тихэм языгъэпсэфыгъо уахьтэ гъэшлэгьо-нэу аргаамжит.

Адыгэ Республикаем лъэпкъи 100-м нахъыбэ щэпсэу Урысхэр, адигэхэр, къэндзалихэр, нэмыхэр, ермэлхэр, нэмыкхэри мэфэкыим щызэу къэштых. Якультурэ, шэн-хабзэхэр къызэфалотэштых. Лъэпкъхэм языкыныгъэ зыгъэпьтэ

рэ мэфэк! зэхахьэм зерэү-шъомбгъу.

Мэфэкір шэкігүй мазэм и 4-м мафэм сыхъатыр 11-м аублэшт. Зэхэцклохэм лъэп-къэу республикэм исхэр, хъаклэхэр мэфэкілм рапъяблагъэх.

ЕМТЫЛЬ Нурбай.

Гъогурьыклоныр щынэгъончъэу щытын фае

ГъогурыкІоныр щынэгъончъэнымкіә Республика
Комиссием зичэзыу зэхэсигьоу мы мафэхэм иа-
гъэм тхъамэтагъор щызэрихъагъ Адыгэ Республи-
кэм и Мышъхъэу КъумпЫл Мурат.

Зэхэсигъом Ioфыгъо шъхьба-
лэу къышаэтыгъэр Адыгейм
ильтогухэм уащызеклоныр щынэ-
гъончыэнным пае Къералыгъо
автоинспекцием и Гъэлоры-
шлаплэу шъолпъырым щынэм,
нэмыйк Къулыкъухэм явшъэ-
рылтъяэр зэрэгчэцаклажаэр арь

Зэфэхьысиххэм къызэрагъэльтагъорэмкэ, блэктыгье ильзэсүм мыш фэдэ иуахтэ егъепшагъэм, гъогхум къатехъухъэгэ хуугъэ-шлагъэхэм ахэкодагъэхэм япчыагэ процент 29,7-кэ нахь makл хуугъэ, ау ащ dakloy авариехэм ыклихэм штобж ахэзыхыгъэхэм япчыагэ хухъяаг.

Цыфхэм язещэн фэгъэзэгъэ организациехэм явшырлыхэр зэрифшьушашу агъэцэклэнхэм, яводителхэм язекlyakл лынгъэнхэм мэхъянэншо яэ мэхъу. Водител ныбжыкIэхэм апкъ кыкликIэ къехъугье хуугъэ-шлагъэхэр проценти 10-кэ къеъыхыгъ. Сабийхэр зыхэфэгъэ аварие 34-рэ агъунэфыгъ ахэм зы нэргирэ ахэз

Мы лъэнтикомкэ юфхэм язытет анахъ зыщыхъильэр Алыгэкъал ары — авариехэр фыбъ, ахэм зы нэбырэ ахекъодагъ, кълэцыкъу 38-мэ шьобжхэр атещағъэхъ хульгъе. Хульгъэ-шагъяхэм ахеғағъа са-

был лъэсрыйхэм япчья-
гэе процент 32-кэ нахь
маклэми, мы лъэнныкъом-
кэ гумэкыгъохэр зэрэшылэ-
хэр нафэ. Зыныбжь имыкъу-
тъэхэм тъогогу 17-рэ атехъа-
гъэх, ахэм ащыщэу 7-р ежь
лъэсрыйхэм ялажь. Гъогуры-
клоным ишапхъэхэр зыукъо-
рэм пшъэдэкыжь зэрихы-
щтыр къыгурыон фае. Аужы-
рэ ильэсхэм мы лъэнныкъомкэ
хэбзэгъеуцугъэр нахь агъэльэ-
шыгь. 2017-рэ ильэсым имэ-
зи 9 ыпшъэкэ зигугуу къэт-
шыгъэ гъэорышилпэм икку-

атырылтыхъэгъэ административ-
нэ тазырым щыщэу кызэклэ-
гъэкложын альэктыгъэр про-
цент 66,3-рэ мэхъу.

хэтэй имээзи 9 ахэм къахиу-
бытэрэ километрэ 32-м ехүм
къээзыгъэнэфырэ пкъыгъохэр
ащаагъэуцугъэх, джащ фэдэу
автобусхэр къызыщиуцурэ чын-
пэлэ 55-мэ игъэктотыгъэ гъэ-
цэклэжжынхэр арашылгагъэх.
Адыгейим и Гъогу фонд къы-
хэхыгъэ мылькумкэ автому-
биль гъогу километрэ 67-рэ
зэтырагъэпсихыагъ. 2017-рэ
ильэсым шьольтыр мэхъанэ зилэ
гъогухэм яыгын сомэ мил-
лион 384-рэ пэуягъэхъанэу
ағъэнэфагъ. Гъогурыкъонир щы-
нэгъончъэним къыдыхэллы-
тагъэу хъугъэ-шлагъэхэм, ахэм
ахэкъуадхэрэм яичьагъэ нахь
маклэ шыгъээнир пшъэриль
шъхьалэу зэрэштыр, тиныб-
жжыкълэхэр гъогум зэрэшыз-
клохэрэм лъыпплэгъэним, ру-
лым ешъуагъэу кіэрыйтыхъэ-
хэрэм пытагъэ хэлэйу пшъэ-
дэклэжж ягъэхъыгъэним мэ-
хъанэшо зэрялэр Адыгэ Рес-
публикаим и Лышхъяэу Къум-
пиль Мурат мызэу, мытюу къы-
хигъашыр.

— Гъогурыкъоныр щинэ-
гъончъенэм епхыгъэ уна-
шьоу тшыхэрэм ялъытыгъ
тицифхэм япсауныгъэ ыкы
яяцынныгъэ ухъумагъэ зэрэ-
хъущтыр. Хъугъэ-шлагъехэр
нахь makэ тшынхэм пae
къиттефэрэр зэкэ, ана-
хъэу муниципалитетхэм,
шlokl имылэу зэшлэхъинхэ
фае, — къыгуагъ Къумпыл
Мурат.

лыкъушІехэм административнэ хэбзэукъоныгъэм епхыгъэ унэшьо мин 235-м ехъу аштагь, тазырэү атыралхъагьэр сомэ миллиони 175,3-м ехъу. IoF мини 156-рэ агъэцэklагь, зеклэмки аш сомэ миллион 70,5-рэ атефагь. Республикаэм и Къэралыгъо автоинспекции нэ зиlэ гьогухэм хуугъэ-шlэгъэ 78-рэ къатехъухьагь. Мыщ дэжьым гумэкIыгъо шъхваIеу щытыр гьогухэр икуу фэди-зэу къызэрамыгъэнэфыхэрэрыкИи лъэсрыкlo гьогухэр зэрэшьмыIэхэр ары. Республикаэ гьогухэр щынэгъончьеu щытынхэм фэшII илъесэу тызы-

Пшъэрылъ шъхъа!эхэм атегуущы!агъэх

Адыгэ Республика́м хэгъэгу Клоц ИофхэмкIэ и Министерствэ дэжь щызэхащгээ Общественнэ советым зичэзыу зэхэсигъо мы мафэхэм иНагь. Аш хэлэжъагь мы къулыкъум ишащэу, полицием игенерал-майорэу Владимир Алай.

Советым хэтхэм явшъэрильхэр зерагъецак!хэрэм, иофхъябзэу зыхэлажжэхэрэм афагъахынгыа заффахьсыжжэхэдээ, хэмк!э зэхэсигъор къызэйла-хыг.

хэмкіэ зәхәсүгъор къызәуа-
хыгъ.

Хэбзэухъумэклю күулыкъухэм-
ра общественности мэдээллийн залжын

ныгээ пытэ ялэү зэдэлжэйнхэм мөхянэшго зэрийнээр Владимир Алай кыхигьеэштиг. Пышэрьль шыхьяаэү ыкыл тофыгтоу къэуцу-хэрээр зэштохыгъянхэмкээ граjdан обществэм институтхэм шыхъяаэхыгъэу адэгүүштээгъэнэм, хэкцыгэхэм яусэгъэнэм анаэ тырагьэтын фаеу ыльтытагб. Мы лъянхыкъомкээ Общественнэ со-вятны *tophiščekle* амалдаа я-

кіелтім иғъефедән шіогъәшхә
къытын зәрилъәк Ыштыр гене-
ралым ижадын сүнит

ралым къыхигъэштыгь.
Ильэс пчагъэ хувгүэу Со-
ветын хэтэу lof зышлэхэрэм
министрээр афэрэзагь, тапе-
кли аш фэдэ зэгурьыоныгъэ
азыгфагу ильэу зэдэлжэйэн-
хэм зэрэшыгугъырэр ари-
luагь

Нэүжкүм юфыгьов агъэнэфа-

гъэхэм, пшъэрлыг шъхьа!гъэхэм
къэзэрэугъо!гъэхэр атегуцыга-
гъэх. Аш хэхъэх полицием илоф-
шлэн зэрэзэхищэрэм общест-
вэр зэрэлтыгпльэшт шык!эр,
цыфхэм полицием икъулы-
къуш!гъэхэм цыхъэу афашырэм
хэгъа!гъаныг нэмцк!хари

ТХЪАРКЪОХъо

«Единэ Россилем» шъолъыр ыкъи пэублэ къутамэхэм зэхъокыныгъэхэр афишыщых

2017-рэ ильэсүм ыкъэм нэс партиеу «Единэ Россилем», ильэс къэс зэригъэнанафэрэм диштэу, шъолъырхэм яполитсоветхэм ыкъи ахэм япрезидиумхэм ахэтхэм, чыпъе къутамэхэм ясекретарьхэм ыкъи ялшъхэтихэм зэхъокыныгъэхэр афишыщых. Ащ фэгъэхьыгъэу къышиуагъ партием и Генеральнэ совет исекретарь игуадзэу Виктор Селиверстовын «Единэ Россилем» игъэцэклэо комитет дыриэгъэ селектор зэлукъэм.

«Мы партием хэтхэу шъолъырхэм афишсэухэрэм яактив ипроценти 10 фэдизмэ зэхъокыныгъэ афашищ. Партием и Устав шлоки зимиыэ ыкъи планым къыдильтырэ юфтхъабзэу ар къышхэтигъэш», — къышиуагъ Селиверстовын ыкъи агу къыгъэкыжыгъ тигъэгъэм ыкъэм ехуулэу партиеу «Единэ Россилем» изэфэс зэхащэнэу зэрэраххуягъэр.

Ащ нэмийкъеу партием и Генеральнэ совет исекретарь игуадзэ ильэсэу къихаштыйн пэшпорыгъэш мэкъэтинэу щылэштим къышынтуцугъ.

«Урысые Федерацием и Президент ихэдзын кампание мы ильэсүмрагъэжьешт, арыш, гъэтхапэм и 18-м ыуж пэшпорыгъэш мэкъэтинэу тыублэшт. Шыгу къэтэгъэкыжы: 2017-рэ ильэсүм пэшпорыгъэш мэкъэтинэу хэлэжээнэу фаехэм яльэу тхыльхэр мэзаем и 26-м аугулохэурагъэжьагъ. Ау, 2018-рэ ильэсүм ашкъэ пэлээр къанэрээр зэрэмдэгээ тыхынкырыкызэ, непэкъэ ишцкъиэгъэ юфтхъабзээ постуми ягъэхазырын туబлэн фое. Етиланы 2017-рэ ильэсүм нахни нахь игъэкотыгъэшт тапэ иль кампаниер. Ильэсэу къэклоштим Урысые Федерацием ишьольыр 47-м хэдээнхэр ашыкъоштим, постумки хэдээн кампание 70-рэ агъэнэфагъ», — къышиуагъ Селиверстовын.

«Зэрэ Урысые зэрэшашырэм фэдэу, республикэми ильэс къэс чыпъе ыкъи шъолъыр политикэ советхэм ахэтхэм зэхъокыныгъэхэр афашищ. Ащ амал къеты партиеу «Единэ Россилем» пэшэнэгъэ дызезыхэрэ къулыкъухэм яунашохэм яштэн цыиф чанхэу чыпъе хэм афишсэухэрэр нахьбыу къихэгъэлэжьэнхэу», — къызэхифыгъ партием ишьольыр гэцэклэо комитет ишащэу Афшэгэгто Рэмэзан.

Адыгэ Республикэм и Лышъхээ ипресс-къулыкъу

Юфтхъабзэу «Псэупл-2017-рэ» зыфиорэр

Мэшюгъэкъосэ къулыкъур къэлакъо зэрэфхэхъугъэм тетэу юфтхъабзэу «Псэупл-2017-рэ» зыфиорэр чъэпьюгъум и 15-м къыщегъэжьагъэу къалэу Мьеекъуапэрэ ащ къыпэуль цыиф псэуплэхэмрэ ащиээрхээ.

Нахьыбэрэмкээ тхамыкла-
гъохэр зыпъе къикъыхэрэ шлон
пытхэм агъэутшьогъэ цыифхэр
тутын ешьохэ зыхъукъе са-
къыныгъэ къызэрэзыхамыгъа-
фэрэр, электроэнергиер зэры-
клюрэ гъучычхэр жыз зэрэху-
гъэхэр арых. Амыуплэгъэ
уцыжхэм гъэмафэм машо
каланэу хъугъэ.

Инспекторхэр щагухэм ада-
хъэзээ, машом зыкъымыштэ-
нымкээ шапхъэхэр цыифхэм
къызэрэдальтырэр зэргаашэ.
Анахъэу улзакуунхэм къаха-
рагъэубитхэрэр щылэнгъэм
чыпъе къин ригъеуцогъэ, ма-

хэм, гъэстыныгъэ пытэкъэ юф
зышээрэ хъакухэм язитет аул-
льякун фое. Машом зыкъы-
мыштэнэмкээ шапхъэу щылэхэр
шумыукух, шууипсауныгъи,
шуюуни машом щылшуюхуу-
мэх.

Зыгорэкъэ машом зыкъыш-
тагъэу ёшьульэгъукъэ, псын-
клиу телефонэу **101-мкэ** макъэ
яжкугъэу. Іэпилэгъур къесы-
фэ цыифхэм ягъэкошынкээ ыкъи
машом игъэкъосэжынкээ
шүфэлэхъяштыр зэкэ шуушэ.

Машом зыкъышуумэгъэнэм
епхыгъэ юфыгъохэмкээ ошэ-
дэмши юфхэмкээ Урысыем
и Министерствэ Адыгэ Республикомкээ и Гъэлорышшэпэлэ шхъа-
зэ ицихъэшшэгъэу телефонэу
56-80-78-мкэ зафэжкугъэзэн
шүульэхъяштыр.

**Къалэу Мьеекъуапэ
мэшюгъэкъосэнэмкээ икъэ-
ралыгъо инспекторэу
Д. А. ВОРОНИН.**

мэзи 3-р — сомэ 368-рэ чапыч 16-рэ;
зы мазэр — соми 122-рэ чапыч 72-рэ.

Къалэу Мьеекъуапэ шыпсэухэрэ гъэзетеуджэхэр!

Редакцием хэт гъэзет щаплэм «Адыгэ макъэм» соми 150-кэ шуущыкъэтихэн шуульэ-
къяшты. (Мыш щыкълатхэхэрэм щаплэм ежъ-ежы-
рэу гъэзетхэр чахыжхээ ашышт).

Къалэу Мьеекъуапэ дэт хъызметшаплэхэу,
организациихэу, учреждениехэу **корпоративнэ**
шыкъэм тетэу гъэзет **экземпляр** 15-м къы-
щымыкъеу къизытхыкъхэрэр редакцием сомэ
200-кэ щыкъэтихэнхэ альэкъяшты.

Университетхэу, институтхэу, еджаплэхэу
корпоративнэ шыкъэм тетэу гъэзет **экзем-
пляр** 15-м къыщымыкъеу къизытхыкъын зими-
радхэр редакцием соми 150-кэ щыкъэтихэнхэ
альэкъяшты. Мыхэм ялофшаплэхэм къыратхы-
кыгъэ гъэзетхэр редакцием афишэжьяшты.

**Ныбджэгъу лъаплэхэр,
шъукъатх лъэпкъ гъэзетым!**

Тхъамафэм ихъугъэ-шагъэхэр

Адыгэ Республикэм
хэгъэгу клоц
Юфхэмкээ и
Министерствэ
къызэритирэмкээ,
блэкъыгъэ

**тхъамафэм республикэм бзэджэшшэгъэ
55-рэ щызэрэхъагъ.**

Ахэр: хүнкъеэн бзэджэшшагъэу 3, тыгъуагъэхэу 27-рэ, гъэццэгээ зыхэл бзэджэшшэгъи 4, нэмийкъхэри. Экономикэм ыльэнхыкъокэ хэбзэгъэуцугъэр гъогогуу 4-рэ аукъуагъэу хэбзэххуумэкло къулыкъухэм къыхагъэшыгъ. Бзэджэшшагъэ зезыхъэзэ нэбгыры 42-рэ агъэнэфыгъ, зэхафын альэкъыгъэр процент 70-м клахъэ.

Блэкъыгъэ тхъамафэм Адыгэим игъогухэм хъугъэ-шагъэ 12 къатеххуягъа, ахэм нэбгыри 6 ахэлодагъ, нэбгыре 12-мэ шъобжхэр атешагъэхэ хъугъэ. Ешъуагъэу рулым къэрыхъэу водитель 47-рэ къаубытгъ, гъогурыкъоным ишалхъэхэр гъогогуу 3294-рэ аукъуагъэу къыхагъэшыгъ.

Зэрарыр сомэ миллиони 2-м ехъу

Урысыем хэгъэгу клоц Юфхэмкээ и Министерствэ иотделэу Тэхъутэмийкэе районым щылэм икъулыкъушшэхэм зэхажэгъэ оперативнэ-лыхъун юфтхъабзэхэм яшуагъэкъэ тигъон бзэджэшшагъэ зезыхъэгъэ хъульфыгъэр къаубытн альэкъыгъ. Къалэу Краснодар щыпсэурэ къэлэ ныбжыкъэм республикэм ихэбзэххуумаклохэм закынтигъэзагъ. Ащ къызэрилогъэмкээ, Тэхъутэмийкэе районым юф щылэшшэрэ псеольш эр организацием ыгъэфедэрэ осэшно зилэ пкыгъохэр амышшэрэ бзэджашшэхэм атыгъуягъ. Полицайскэхэм зэра-
гъэунэфыгъэмкээ, зэрарыр сомэ миллиони 2-м ехъу. Мы бзэджэшшагъэм изэхэфын полицием ирайон отде икъулыкъушшэ анахь дэгъуухэр фагъэзагъэх. Гъучыр зыщащтэрэ чыпъэм (пунктым) атыгъуягъ щылэгъэкъын альэкъыщтэу ахэм альтигъа ыкъи ащ ехъигъэ оперативнэ юфтхъабзэхэр рагъэлокъыгъ. Ащ ишуагъэкъэ пкыгъоу атыгъуягъэхэм ашыц гъучыр зыщащфырэ чыпъэм къыщагъотыгъыгъ. Мы бзэджэшшагъэр зезыхъан зыльэкъыщтэр хэбзэххуумаклохэм агъэнэфыгъ. Нэүжым поселкэу Инэм щыпсэурэ къэлакъэм ипсэуплэ къы-
зальхъум, ытгыгъэгъэм щылэгъэ къэнаагъэр къырагъотагъ. Къаубытгъэм къызэрилогъэмкээ, бзэджэшшагъэхэр чэцим зэрихъэштгъэх. Уголовнэ юфын изэхэфын лъагъэкуятэ.

Зэхэфынхэр маклох

УФ-м хэгъэгу клоц Юфхэмкээ и Министерствэ иотделэу Мьеекъуапэ щылэм экономикэ щынэгъончэнэмкээ ыкъи къольхъэ тын-тынхынны пэшүеклэгъэнэмкээ иподразделение икъулыкъушшэхэм Адыгэим ит учреждениехэм ашы-
щым иофшэн зэригъэлтээр аултэгъуягъ. Ащ къыкъэльтийклоу мы организацием ишащэ щытгъэгъэм ѿльэнхыкъокэ уголовнэ юф ѕызэуягъыгъ. Оперативнэ ыкъи зэхэфын юфтхъаб-
зэхэм къызэрэгъэгъэуягъэмкээ, 2015-рэ ильэсүм итгэгъэзээ щыублагъэу 2016-рэ ильэсүм имээзэе мазэ нэс мэкъу-
мэш хъызмет юфшэнхэр гъэцэлгээнхэмкээ организацием ишащэ юххэзэхэль обществэ горэм зээгынчыгъэ дишгыгъ. Бзэджэшшагъэ зезыхъагъэу зэгүцафхэрэм юшлэштгъэ ыпшэхъя-
зигуу къэтшыгъэ предпрятием мыш фэдэ юфшэнхэр гъэцэлгэнхэ амал зэrimыгъ. Арэу ѿтми, фирмэм исчет сомэ миллиони 2,4-м ехъу ригъэхъагъ. Джырэ уахтэм хэбзэххуумаклохэм мы юфын изэхэфын лъагъэкуятэ, бзэ-
джэшшагъэм хэщаагъэхэр агъэнэфыгъ.

Ильэси 4-рэ хъапсым дэсигэшт

Ильэс 33-рэ зыныбжь хъульфыгъэу Мьеекъопэ районым щыпсэурэм ѿльэнхыкъокэ къызэрэуягъыгъ уголовнэ юфыр хъыкумым зэхийфыгъ. Наркотикхэр хэзэнчээ зэригъэзеклохэ-
рэмкээ ар агъэмисэ-
штэгъ. Ильэсэу зыльхээ-
тим игъэмафэ полици-
ем ирайон отде икъулы-
къушшэхэм оперативнэ-
лыхъун юфтхъабзэхэр рагъэлокъыхээ мэ-
хьульфыгъэр къаубытгъ. Ащ юф хъыкумым
ыуагъ ыкъи ильэс 4
хъапс тирилхъагъ.

**AP-м хэгъэгу
клоц Юфхэмкээ
и Министерствэ
ипресс-къулыкъу**

тызэктээм - тыльэш
**Адыгэ
макъ**
Голос Адыгэ
«Адыгэ макъэм»
и ныбджэгъу лъаплэхэр!
2018-рэ ильэсүм иапэрэ ильэснүкъо-
кэтихэгъу уахтэр макло.
«Адыгэ макъэр» къышууфэконоим фэш-
почтэм икъутамэхэм мыш фэдэ уасэхэмкээ
шьуащыкъэтихэн шуульэхъяшты:
индексэу 52161-рэ зиэу тхамафэм 5
къыдэхъяшты: мэзи 6 къэтхапкъэр — сомэ 754-рэ чапыч 44-рэ;
мэзи 3-р — сомэ 377-рэ чапыч 22-рэ; зы мазэр — соми 125-рэ чапыч 74-рэ;
индексэу 52162-рэ зиэу заом ыкъи юф-
шэнхэм яветранхэу фэгъэкотэнгъэ зиэхэм
апае: мэзи 6 къэтхапкъэр — сомэ 736-рэ чапыч 32-рэ;

Цыфхэм юфшапхэр арагъэгъотыным пае...

Шъольыр конференциеу «Создание высокопроизводительных рабочих мест — стратегия роста для России» зыфиЮрэй Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым щыкIуагь. Аш фэдэ конференциехэр шъольыр 70-мэ ашырекЮкIыщтых. Юфыгъом кIЭщакЮ фэхъугъэр предпринимательхэм яфи-тыныгъэхэр къэухъу-мэгъэнхэмкIЭ УФ-м и Президент дэжь щы-лажъэрэ Уполномочен-нэмрэ Урысые народнэ фронтымрэ.

Адыгейим конференциер щы-
зэхээзыщагъэхэр Адыгэ Республика
м ивице-премьеэрэу Сапый Вячеслав,
предприниматель-
хэм яфитыныгъэхэр къэхху-
мэгъэнхэмкэ Уполномоченнэу
Зэфэс Вячеслав, Урысые на-
роднэ фронтым икъутамэу
Адыгейим щылэр арых. Конфе-
ренцием хэлэжьагъэх АР-м
мэкъу-мэшымкэ иминистрэу
Юрий Петровыр, депутатхэр,
компание инхэм ялшхъэтет-
хэр, сатышхэр, апшьэрэ еджа-
плэхэм ялофышэхэр, шлэны-
гъэлэхъхэр, студентхэр.

Сапый Вячеслав пэублэ гүшүйээ қыышыгъэм қыышихъэштыгъ Адыгейм иэкономикэ хэхъоныгъэхэр ышынхэмкіэ хэккыпілеу ыкыл шыкілехэу алтэгъухэрэмкіэ конференцием кырагъэблэгъагъэхэр қыззехъагъэхэм къадэгуащэхэмэ зэрэшлонгъор. Ежым Адыгейм индустримальнэ паркиту зэрэшагъэпсырэр, зеклоным зишүшөмбүүнүм зэрэдэлажьехэрэр, инвестициихэр республикэм къещэллэгъэнхэм яшьпикъэу ыуж зэртихэр, федеральнэ программэхэм зэрхэлжъухарар қыншатгъах.

ыки яофшакіэ рагъэхъунэ Владимир Путиним ижъонь гъоکіэ унашъохэм зэрашхи гъэунэфыкыгъагъэр. 2020-р ильясым нэс яофшалтэл чылгыл милион 25-рэ кызыэуахынэ ыкыл продукциеу қыдагъэкыл рэм фэдизэр ныкъорэ хагъэхъонэу ашц пшъерэлт қыгъз уцуугь.

Ашц фэдэ яофшакіэм унэсын хүмэ, уахътэм диштэрэ шыкаклакіэхэр қызылэкіблэгъехъанх фое. Ахэр ары хахъо озгээшыщтыр, цыифхэм ялэжжапкы къэзыиэтыштыр, яшылакіэ нахышуу зышыщтыр. Предприятияхэм ашц фэлдэу яофшакіэ

— Баштагъэл промышленностыныкъэ Координационнэ совет зызэхэтшагъэр. Бизнес цыкъум ыкы гурьтын тадеңнэу амалхэр нахь тиэхъугъэх. Мэкъум эщ хъызмэтын хэхъоныгъэшүхэр кынгъэлъэгъуагъэх. Инвестициихэмкъэ ызынгъу кыйтфэхъухэрэм хъакулахъэу атыхэрэм къащыдгъэкэнэу, предпринимательхэм ятхыльхэм ягъэлсын нахь псынкъэ тшынэу, «Зы шхъаныгъупчъэм» илэпэйнгъу нахь зыкъедгъэцтынэу тыхъазыр, — кынгъуагъ В. Сапыим.

Аш үүж Адыгэ Республика
кэм и Къэралыгъо Совет —
Хасэм и Тхъаматэ игуадзэу
Шъэо Аскэр цыифхэм йовшла-
пэ языгъэгъотыхэрэм продук-
циену къыдағъэкырэм хәшшы-
кіеу хэзыгъахъохэрэм зэра-
дэлэштхэр, ахэр къызхэлэжъэ-
хэрэ законопроектхэр Къера-
лыгъо Думэм щыпхырыгъэ-
кыгъэнхэмкіе яшуағъе къы-
зэрагъэклощтыр къыуағъ.

Адыгейим ипредприниматель-
хэм яфтыынгъэхэр къеухъу-
мэгъэнхэмкэ Уполномоченнэу
В. Зэфэсым игүшүйэ кыышы-

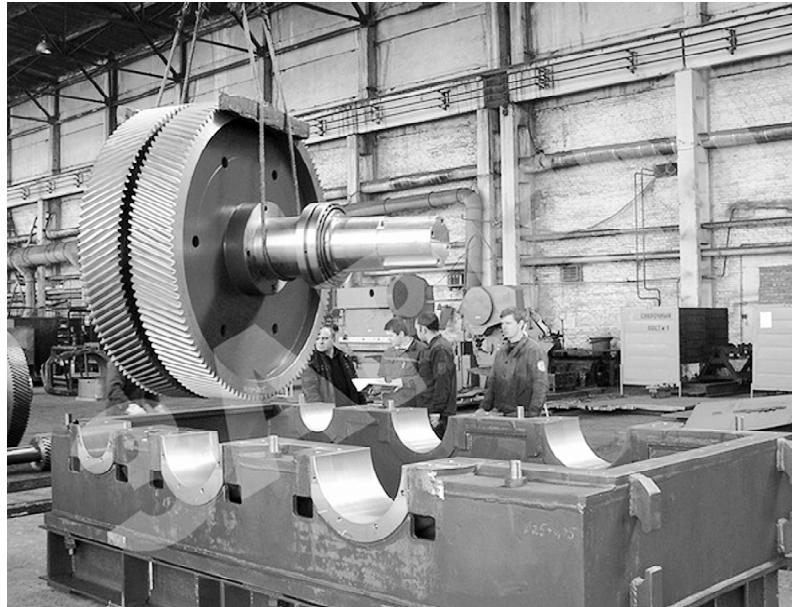
Аужыре ильгэсхэм цыифхэм
лофшлэпэ чылгэхэр ашлокло-
дьгэх, лофшлаплэхэр бэу зэфа-
шылыжыгэх, аш къыхэклэу х-
бзэми, лэжьаклохэм ахьщэу
къаэклихаэрэм хэпшылкэу къы-
шылгарь. Адыгэри а Гъогум

къырыкъуагъ. Джы икъыгъэ ильэ-

сым къыщегъэжъагъэу пред-
приятие ыкы хъызмэтшэп!э
зэфэшьхъафмэ ятехнологиче-
скэ оборудование агъэкъэй,
гъэхъагъэхэр зэрашыцтм зы-
тырагъэпсихъэу, тофыш!эхэм
продукциер нахыбэу къызэ-
рахъыцтм клаэгушуухэу хъу-
гъэ. Хэхъоныгъэхэр экономи-
кэм егъэшыгъэнхэмкэ Ин-
ститутэу Столыпиным ыц!э
зыхъырэм Адыгеим тапек!э
зыкыиэтныымкэ зишуагъэ
къэклошт тофтхъабзэхэр къы-
гъэнэфагъэх. Аш иэксперт-
хэм къызэралорэмкэ, 2020-
рэ ильэсим нэс республи-
кэм тофш!эп!э чыып!эу илэр
непэ мини 8-м нэсыимэ, ар
мин 11,7-рэ хъун ыльэкъышт.

Адыгейим лъэккэу ыккы амаллэу илэхэр къыдэпллытэхэмэ, аш фэдэ *лофшэпли* чыпшэхэр къызэуихышуущтых, ыпэ езыгъэхъун зыльэккыщт коммерческэ компанияхэм ахигъэхьошущт, ахэм *лоф* аацызышэшт лэжъаклохэр ыгъэхъазырынхэ ыльэккыщт.

Конференцием зыыштегүшү-
Іэгъэхэ һофтхъабзэр уахътэм
диштэу ыкы ңыфхэм яшык! Э-

ялъытыгъэр. Йоғым хәшілкі фызимылар йоғышләп. Ар анах техникә дәгүу кірәрыбгъеуцуа-гъекін, пкә иләп. Ләжъаклом мағә къес ишләнгъэ хигъахъо хұмә ары специалист шылып-къэ зыхұрәр.

Мыекъуапе йоф щызыш!эрэ хызымэтш!ап!эу «Картонтарэр» Адыгеим ык!и Урысыем ямы-закъоу, Европэм, Америкэм, Азием ащызэльаш!агъэу лъэ-хъаным диштэрэ предприятиеу щыт. Чыжъэу умыклоу йофэу бъяцк!эрэм гъехъягъэхэр зэ-рэштышыщ шык!эр мыш щы-пльэгъуни, щызэбъяш!ени пльэ-кыштых.

«Картонтарэр» республикэм ибюджет нахъ ахъщабэ къы-хэзыльхъэрэ предприятиехэм азэ итэу алтытэ. Аш ипащэу **Сергей Погодиным** къызэри-луагъэмкіэ, икыгъе ильэсым къыдагъэкыгъэр проценти 115-кіэ гъэцклагъэ хъугъэ. Пред-приятием федэу къыхыжьы-рэм ильэс къэс хэхьо, 2012-рэ ильэсым ар сомэ миллион 208-рэ хъущтгъэмэ, 2015-м 478-м ехъугъ. Тапэкіэ пред-приятиер агъекэжьынэу тыра-бытагь, аш сомэ миллиарди 10 хальхьашт.

С. Погодином къызэрэхигъэштүгээсээ таандаа чадаццат. С. Погодином къызэрэхигъэштүгээсээ таандаа чадаццат.

— **Лъэхъаным диштэрэ оборудованier умыгъэфедэмэ, лыкъотегъуай,** — кыыугаль щ. Пышжымы. — **Тизавод аш фэдээр уахътэм диштэхэрээр зычлэдгъеуцохэрэр ильэс 20 фэдэз хъугъэ. Редуктор зэфэшхъафхэу** къыдэдгъэ-къихэрэр промышленностын ишиклэгъэ шылыкъэх. **Аркыдгурлызэ, проект 50 фэдэз гъашэм пхырытщыгь.** Непэ **къитэнэкъокуун щылэп тломэ, тыхэукъонэп сшошты.** **Іэкыб къэралгъохэм юф адэтэшэ, типродукции агу рехы, кыкүупчлэх, тэри аш гэхэгъякдаам тагфузынкы.**

Щамсудин юштЫнъир эзэр-
зэхапшэрэм мэхъяншхо зэ-
рилр кыныуагъ. Юфым угур-
гыщт, кыкыяуухъумэцт, уль-
пльэцт — джашыгъум хэхъо-
ныигын пышт. Кадрэхэм бэ

ШЪАУКЬО Аслъангугащ.

Вневедомственнэ ухъумэныр зызэхащагъэр ильэс 65-рэ хъугъэ

Тарихъ Гъогур

Чъэпьюгъум и 29-м Урысыем ивневедомственнэ ухъумэн къулыкъур зызэхащагъэр ильэс 65-рэ хъугъэ. Аш итарихъ 1952-рэ ильэсым къышежъэ. СССР-м иминистрэхэм я Совет ышыгъэ унашью «Юфыш! Эхэу ухъумэным къыхэкъыжыгъэхэм акуачэ промышленностын, псеольшынын ыкли народнэ хъизмэтим инэмькі лъэныкъохэм ашыгъэфедэгъэнхэм, министерствэхэм ыкли ведомствэхэм хъизмэт псеульхэм якъэухъумэн иоф нахышлоу зэхэшгъэным ехылгъэр» зыфиорэм тетэу ар зэхашагъ.

Хэгъэгу клоц юфхэмкэ къулыкъухэм япхыгъэу республика, край ыкли хэку гупчахэм вневедомственнэ къэрэгтүлэх ухъумэныр ашыгъэстъянэнэ раххыхагъ. Аш пшъэрль шъхалеу фагъэнэфагъэр хъизмэт объектхэр (зыхэхэрэ ведомствэм емълытыгъэу) къагъэгъунэнхэр ары. Аш пай цэу «вневедомственнэр» илэ зыкэхъугъэр.

Апэрэ отделхэр зэхашэнхэм кынгъохэр кыгыкыгъэх. Цыфхэр, лашэхэр ыкли хэушхыхафыкыгъэ амалхэр икъущигъэхэп, яматериальнэ зытет уигъэ.

рэзэнэу щытыгъэп. Ау мэхъанэ зиэ къэралыгъо объектхэр шыпкыагъэхэлэу къагъэгъунэнхэмкэ шлоигъоныгъэ ялагъ. Централизованнэ ухъумэнным ипунктхэр (ПЦО) апэрэу 1970 — 1975-рэ ильэсхэм зэхашагъэх. Джащ фэдэу «Ночная милиция» зыфиорэ подразделение агъэпсыгъ.

Вневедомственнэ ухъумэнным Мыекъуапекэ иотдел 1980-рэ ильэсым зэхашагъ. Апэрэ пашэу ялагъэр Александр Киреевыр ары. 1984-рэ ильэсым нэс нэбгырэ 30 хъурэ взводыр зэришагъ. Ухъумэнным

объекти 150-м ехъу ыкли техническэ амалхэмкэ къагъэгъунэрэ объекти 100 хахъештгъэх. Транспортэя ялагъэр мотоциллэхэмрэ автомобили 4-рэ.

«Вневедомственнэ ухъумэнным 2000-рэ ильэсым нэс хэхъоныгъэ зэришыщтын и Концепции» къыдыхэлтыгъэу 1993-рэ ильэсым зиушомбъоу регъяжъэ. Ар хабзэм имылькукэ аягъыннын тыращэжы, «Зыкэхэмийн техническэ политикэр» хагъахъэ. Аш ишүуагъэкэ ухъумэннымкэ унэе предприятихэм язэнэкъокъу ашытекон зэрилъекыгъэм имызакъоу,

материалнэу изытет нахышлуу хъугъэ.

2011-рэ ильэсым гъэтхапэм и 1-м Федеральнэ законэу «Полицием ехылгъэр» зыфиорэм куачэ илэ мэхъу. Мыкъулыкъум хэтхэм зэкэми икээркыгъэ яшэнгъэхэр аулъялжъых. Зисэнэхъаткэ ухьзырыныгъэ дэгүү зылэклэхъэу, иоф щызыш! Энхэу зифешъуа-

шэхэр къыхахых. 2016-рэ ильэсым зэхъокыныгъэхэм апкъ къикыкыгъэ лъэпкъ гвардием идзэхэр зэхашэнхэу мэхъу ыкли а ильэсым, чъэпьюгъум и 1-м вневедомственнэ ухъумэнныр аш хагъехъажы. Непэ Мыекъуапекэ отдельнэ нэбгырэ 108-мэ иоф щашэ: офицерхэр — 27-рэ, сержантхэр — 79-рэ. Автопаркын технике 20 дэт.

«Мылъку щынэгъончъагъэр гъэпйтэгъэным тыфэлажъэ»

Вневедомственнэ ухъумэнным Мыекъуапекэ иотдел илашэу, полицием иподполковникэу Бгъанэ Аскэр ямэфекэ ипэгъокыгъэ зыудгъакы, гущыгъэу тыфэхъуу. 1998-рэ ильэсым аш иофшэн мыкъулыкъум щыригъэжъагъ, непэ къизнэсигъэми аш хэхьонгъэ зэрэригъэштын фэбанэ.

— Тикъулыкъу хэхъоныгъэ шышинымкэ мурад шъхалеу зыдилыгъыр, — кьеуатэ Бгъанэ Аскэр, — цыфхэм ямыльку темыщныхъехэу шэпхэе лягхэм атетэу къэдгэхъенүнэ, бээджашэхэм тапчууцужынныр ары. Унэе мылъкум ехыгъэе бээджашэгъэхэм зэраахахъорэм ыпкъ къикыгъэ бэмэ зыкъытфагъазэ хувьгъ. Мы уахтэм объект 400, цыфхэм яунэе фэтэр унэ 1000-м ехъу ыкли чылъе унэ 600 къэтэгъэгъунэх. Къэ-

юфшэн зэфэшхъафхэр щигъэцэлжагъэх. Инспекторэу, ротэм, батальоным якомандирэу, отдельнэм илашэй итуадзэу — джа пшъэрльхэр ялагъэх. Арыш, хэшьыкэ дэгүү фырилэ зэрэхъгъэмкэ аш иоф щишэнры кыфекъинэп.

— Апэрэ мафэхэм Ынатэ къыдэсхынным сифебанэу щытыгъэп, — кьеуатэ Бгъанэ Аскэр, — иофшэнры къызэрэзэгъэхъащтын сиылтыгъ. Цыкыу-цыкылзу ари сэл къинхагъ, дэгьюу къызэрэдэхъурэри къызгүрүүагъ. Етланэ нахышлуу сифебанэу езгэжъагъ ыкли джы сызтетым сиынэсигъ.

Ныбжыкъэхэр, иофшэнным хэгъэгъэзэгъэнхэмкэ отдельнэм иветеранхэр бэрэ къырагъэблагъэх, ахэм алэклэль эзэлэсэнэгъэр арагъэшэнным дэгүлэх. Ильэс пчагъэхэр дээ къулыкъум езытгъэхэм ашыщых отставэм щылэхэр, милицием иполковниковэу Роман Дубровскэр, нэмькыгъэри.

Непэ Бгъанэм пээш Ынатэ зэрийгъым имызакъоу, Адыгэ Республикаем хэгъэгүү клоц юфхэмкэ и Министерствэ ўцэлкээ спорт зэнэкъокъухэм ахэлжагъэ. Урысыем хэгъэгүү клоц юфхэмкэ и Министерствэ Ѣепшээ зэонымкэ зэхижээрэ чемпионатхэм гъогогуу 5-рэ чемпионицээр къашыдихыгъ. 2004-рэ ильэсым спортымкэ мастер хъуным икандидат нэсигъ. Нэмькі зэнэкъокъухэу самбэмкэ, футболымкэ зэхажжэхрэми чанэу зэрахэлжъэштым пыль.

«Апэрэ мафэхэм Ынатэ къыдэсхынным сифебанэу щытыгъэп, иофшэнры къызэрэзэгъэхъащтын сиылтыгъ, нахышлуу сифебанэу езгэжъэжъагъ ыкли джы сиытетым сиынэсигъ».

ралыгъом ылъэнькъокъэ ахэр зэхэшгъэнэр зэрялтыгъэ. Аскэр пэшэнгъигэ зыдилыгъэхъэрэ отдельнэм стажерэу щыригъажы, ильэс зэклэлтийхэм

зэхэшгъэнэр зэрялтыгъэ. Аскэр пэшэнгъигэ зыдилыгъэхъэрэ отдельнэм стажерэу щыригъажы, ильэс зэклэлтийхэм

Иофшэн щитхъу хэлъэу ыгъэцэкъагъ

Цыфым ишынгъэгъэ пьогу дахэу, къабзэу къыкуныш, къылэжыгъэ зыгъэпсэфыгъом нэсныр насыпьгъэу сэлтэйтэ. Зигугуу къесшыимэ шоонгъор вневедомственнэ ухъумэнным Мыекъуапекэ иотдел иветеранэу Пчыхалыкъо Хариф ары. Хариф къуаджэу Пчыхалыкъуа къышыгъуу, щеджагъ. Нэужым Мыекъоопэ мэкъумэх техниким ашэн фаеу мэхъу. Аш къызекъыж лъэхъанэу 1984-рэ ильэсым иофшэн щымыгъэ, милицием клоэр маклэу щытагъ.

— Дээ къулыкъум къыкыжыщыгъэхэм дээ комиссариатым щадгүүшгэштгэгъэх, — ыгу къэкыжы Харифэ. — Милицием хахъехэ ашонгъомэ, иофшэн зэрэшгээмкэ макъэ арагъэштгэгъэ. Джащ къышыгъэхъащтын икээркыгъэ яшэнгъэхэр аулъялжъых. Зисэнэхъаткэ ухьзырыныгъэ дэгүү зылэклэхъэу, милицием клоэр маклэу щытагъ.

Харифэ полицием иподполковникэу пенсиием кложыгъэ нахь мышгээми, гражданскэ иофшэнэу вневедомственнэ ухъумэнным Мыекъуапекэ иотдел къыхэнага.

— Иофшэнры апэрэ мафэхэм мыш щэгъажы, Ынатэ зэфэшхъафхэр щигъэцэлжагъэх, — кьеуатэ Пчыхалыкъо Харифэ. — Бээджашэхэр къэзэштгэштгэгъэ кулын ильэсийн 5-рэ сиыхэгъэхъэ, взводын икомандирэу сагъэнэфаэ. Аш къыкыгъэхъащтын икээркыгъэ яшэнгъэхэр аулъялжъых. Ильээрэ ныктооркээ узэклэбэжкынэ пенсиием сиыгъагъэу, джы аналитикэу гражданскэ иоф щысэгъэцакъэ.

Иофшэнам амалэу сэлэлтийр ныбжыкъэхэм зэряштгэхэм зэрэфэлтэйгъэу сиыпиль.

Ильэс зэклэлтийхэм гъэхъаэхэлэу иофшэнры зэригъэцэкъагъэй фэшэ Харифэ тын лъялхэр къыфагъэшшагъэх. Ахэм ашыщых: Адыгейим и Лышьхъэ, хэгъэгүү клоц юфхэмкэ министрэм ацэлкээ щитхъу тхыльхэр, ведомственнэ медальхэу а 1-рэ, я 2-рэ, я 3-рэ шуашэ зиэхэр, къахэшшэу къулыкъур зэрихыгъэхэмкэ медальхэр, нэмькыгъэри.

Ежь Харифэ иныбжыкъэгъум хыльзэтийнмкэ спортын лъэшшэу пылыгъ. Аш нэмькыгъэхэу хэгъэгүү клоц юфхэмкэ Министерствэ зэхишэрэ зэнэкъохэм

ахэлажжэштгэгъэ. Москва, Краснодар клощтгъэ. Харифэ унэгъо дахэ ил. Ишхъэгъусээр ежыррэ пхъурэ къорэ зэдаплугъ. Икланэу Рустам мы уахтэм вневедомственнэ ухъумэнным Мыекъуапекэ иотдел къулыкъур щехы. Пхъорэрэлф-къорэльфи З-у илэхэм гушуагъо ахегуатэ.

Нэкүбгъор зыгъэхъазыргъэр Ишьынэ Сусан.

Адыгэхэм уащымыщэу уахэсыныр дэеп. Уямытхьа-гъэпцэкіэу, шылпкъагъэ афыуијэу кызагурыюкіэ, ащищ шылпкъи ухуущт. Ар къаушыхьаты охтэ чыжъэу блэкыгъэхэм адигэ къаджэхэм къадахъэштыгъэ нэмикі лъэпкъхэм зэрарафыщтыгъэхэм.

«Адыгэир сиунэу сэлъитэ»

Урысъем игупчэ къыщыхъу-гъэ гъаблэм къырифыжъэгъэ цыфхэу адигэхэм къахэхъагъэхэр адигэ унагохэм архъэх, ащищ хъугъэх. Аш фэд урыс къэлэгъаджэхэу къаджэхэм къагъэкъогъагъэхэри. Тигъунэгъэхэм адэжь Мария Васильевна ыціэу бзыльфыгъэ дэхэдэе исыгъ, къэлэгъаджэу юф ышшыгъэх. Ош-дэмшшэу дэкъыжын фаеу зигъэхъазырьжь зэхъум, зэрис унагохри, гүнэгъухэри гыщтыгъэх.

Заом къыхэхъыжыгъэхэм адигэ клахэхэм ащищхэм урыс шхъэгъусэхэр акыгъоу къекъожыгъагъэх. Ахэри адигэ унагохэм ащищ хъугъагъэх.

Джы тиреспублике чылпэ-рыс щыхъугъэхэу урысъем анэмкіэу ермэлхэр, къэндэалхэр, урымхэр, нэмикхэр, нэмикі лъэпкъыбэ щэпсэу. Ахэм ежхэм яобщественэ организациехэр зэхашагъэхэу ялх. Абзэхэр, яшэн-хабзэхэр къаухъумэх. Зильэпкъыбэз зэзгыашшэхэр ащищ урымхэр. Ахэм къутырэу Гавердовскэм дэт еджакіэм 1997-рэ ильэсүм къыщегъэхъагъэхэу уримыбээр щизэргацшэ.

Урымхэм ялпіклоу Константин Михайловым мы мафхэм нэйуасэ сифехъугъ. Адыгэим псэукіэу щырилэм тизэдэгүшчилгэту фэлхэхыгъагъ.

Адыгэим непэ урым нэб-гыре миниту ис, ахэм ахэтих ялпэккіэ бэшлагъэу мыш щылпсэухэр, — къеуатэ аш.

— Сэ еджакло 1969-рэ ильэсүм мыш сыйкъекуагъ. Адыгэ къэлэгъэдже институтын ифизикэ-хисап факультет къесүхыгъ. Адыгэир псэуплэ сферхъугъ, унаго щысшагъ.

Аврамло зыфиорэ къаджэхэм сыйкъыщыхъу.

Институт ужым сисэнхъяткэ юф сшіэнэу хъугъэп. Мили-

цием сыхэхъагъ, аш къулыку щылпсэухэр, сымайорэу пенсиеем сыйкъуагъ.

Урыс лъэкъуаціэу Михайлопыр урым лақьом ыхынэу зэрэхъугъэмкэ сижушигъэгъу сеупчы. Аш къызэриоремкіэ, ежхэр понтийске лъэпкъыжым щыщыхъ, ятирих Византием ехъигъ. Къэкоцьжыхи, икэрикіэу яшылакіэ агъэпсъжынэу зырагъажъэм, анахъижъэу ахэтигъэу лэбланэу заом щизэогъэ Михаиль ыцікіэ лъэкъуаціэр аштэгъагъ, Михайлопкіэ Грузиим зыщарагъэтхыгъ.

— Адыгэу укъызыхъагъэхэм сыйд фэдэу уял-лыгъагъ?

— Сыгу рихыгъагъэх. Урым-мэ афэдэу бэ ахэстэгъуагъэр. Ау адигэхэр нахь зэкэуплакъэхэу, нахь щэлагъэ ахэльэу къысшошыгъ, непи аш фэдэхэу

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

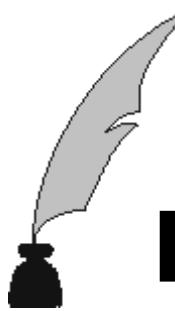
— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-

рэм «Консерваторием чэхъагъ!!!» — ариошт. Тыкуозэ тызэрэгүшүйэрэм фэдэп адигэхэр. Нахь рэхъятах, щэлагъэ ахэль, зыфэсакъыжых.

— Узышыщхэм уахэмы-сэу мыш щылпсэунэу зе-</p

Гъукэлым илашэр гущы!

Адыгейм итхаклохэм я Союз хэтэу, нахыхъехэм я Совет итхаматэу Гъукэл Нурбый ми аужыре иллэсхэм прозэмки, поэзиемки юфшагъэ халамэтхэр етхых ыкни къыхарегъеутых. Тхыльеджэхэр ахэм агъэгушох.

Гъукэллыр къэралыгъю юфшагъехэм зэрэтиштэйгъэр, джы къыгъельгъор юпэлесеннигъэм фэдэ илэми тыщыгъозагъэп. Ащ итхильхэр гум хапкэх, гупши сэшхохэм уакыфагъеуши: «Гъашим игумекхэр» (2004), «Жъогъю шуцэхэр» (2005), «Жыбыбъем ыхынра тхыапэхэр» (2007), «Джэнат лъэгум иклэй» (2011), «Аужре оркь» (2014). Джаш фэдэх усэу «Зекъошныгъэм», «Адыгэ макъэм» къыхаутыхэрэри, цыфхэм агу рехых.

Гъукэл Нурбий илофшагъехэм дахэхкэ сакытегущыя сшоигъоми, ар спшэ испльхажырэп, гъэзет нэкүубгъоми ифштэп. Тхыльеджэхэм анаэтырязгъадзэм сшоигъу тхаклом итхилыкъю «Тыгъужыкъю Къызбеч» шхъяэу зыфиши, 2016-рэ иллэсим Мыекуапа къыштырыаригъедзагъэм. Мы тхыльым пеублэм нэмийкъю поэмши («Тыгъужыкъю Къызбеч», «Оркъим имыжъю», «Бгъажъим иджемакъ»), усэ 27-рэ рассказитфыре къыштихутигъях. Зэкэри Тыгъужыкъю Къызбеч фэгъехыгъехэу е къешекъигъехэу гъеп-

сыгъях. Мы тхыльым къидигъехъгэе постэуми сакытегущыя эн гухэль сшырэп, ахэм ар къалэжими. Сэ анахъяу зигугу къесшыгъыр поэмэу «Тыгъужыкъю Къызбеч» зыфиорэр ары.

Ми поэмэр ежь Тыгъужыкъю Къызбеч зэрэфэгъехъгъэе закор арэп къызкъихсахыгъэр. Мири тиадыгэ поэзие къэу къыхъягъаэу плытэмэ хъущыгъаэу ары. М. Ю. Лермонтовын ипоэмэу «Бородино» зыфиорэр гум къыгъекъю гъэпсыгъэ. Миш, тиадыгэ литературукъэ аперэу, игъекъотыгъэу дзэпэшэ цэрилоу Кавказ заом ильхъян адигэмэ ягъээ шапсыгъэ оркымын ашыщэу Шэрэллико Тыгъужыкъю Къызбеч къыштегъельяньо. Ар итеплъекъэ зэрэштыгъем икъэгъельяньон фэшхъафэу идээ пащхэм унашью афишихэрэмки, лъэнъикуо пыим къызэрекъолэшти, дзэклол пчыагъаэу зэрхъун фаяхэри, лашэу агъэфедэшти — зэкэе упкэлкыгъэу иунашхъохэм ахэолъяго. Ежь лыгъэу хэлтийр, амалэу ыгъэфедэхэрэр игъусэ дзэпашхэм зэрхэлтийн ицихъэ тельэу пыим пегъэгъокъях. Ащ фэдэ унашхъохэр зыфишхэрэр Алэ Хаджэм (Хыырцыжыкъю Алэр ары) фэдэх. Ари Кавказ заом лыгъэшко щизезыхъэгъэ лыгъужь. Миш фэдэх Къызбеч иунашхъохэр:

«Бжъэдигъукъалэ къикирэ гъогур,

Алэ Хаджэр, зэфэпшыщ!

Инэралэу Вель Емынэр

Ізыызгъоу къызынэсрэм,

Ауруу оржыгыпсэм ебгъэшьот.

О, Батмызэр, ыппшэкъэ

окуатэ,

Хым игъогурэ Абын нэп-

къэрэ

Зэпьгъэхъэу ууцущ.

Алый къыбым къедъэощт.

Сэ ынатэ зыкъесшыщ.

Чэтэ ыашъэр пытэу ты-

гъэу,

Джар зэпстэуми титхэ-

риу...

Юлфыр тлашъэ тымышынэу

Зэйльгъом заор тыхъишт.

Мо дзэклол бланхээр пыим иптиатпэ тебанх, яшхъафи-

тынгъэрэ ячыгурэ зээзыхъон-хэу къэлкогъээ пыидзэм зыпэ-
луадээ ыкни заор рагъажэ.

Тыгъужыкъю Къызбеч идээ пыидзэм Абынэ пытаплэм дэ-
тым текло. Ащ ѿзэлхээхых Къызбеч Алэ Хаджэмэ. Къызбеч Алэ Хаджэм еупчы:

«Угъэрэза тизэуакъэ?

Теклонгъэм уигъэчэрэп!

Алэ Хаджэм нэшхъеу къы-

пегъодзыжы:

«Тыгъужыкъор! Пыим ты-

текуагъ,

Ау ыуасэ инэу къытфэ-

куагъ.

Бэ лыхъужъэу хэкъодагъэр,

Тильэпкъэгъоу чэтына-

гъэр...

Ахэр къыуи хадэу щы-

льям

Хаджэм клахор тырихыгъ.

Ыгъашъугъэу шуашэр

лъипсэм

Къызбеч ыкъю ыльэгъугъ.

Къызбеч адигэ зэол лы-
хъужь къодьеу щытыгъэп, ар
адигэ хабзэмэ арыгъуазэш-
тыгъэ, изеклокъэ-гъэпсыкъэхэм
зэрэадыгъэл шылыкъэр къау-
шыхъяштыгъэ. Ар Гъукэл Нурбий ипоэмэ дэгъоу мыш
фэдэу къыщигъэлэгъуагъ:

«Зи ымыбуу Къызбеч щэты,

Аш ыуж джэуатыр къети:

— Алэр, ошэ сэц нахь

дэгъоу,

Уахътэм постэуми тыриш-

хын...»

Шахьид клахэр жуугъэты-

льых,

Аулагъэхэр зэклашьущэх,

лаээ щылхэр къафаши-
щэх.

Тыухышт тэ едгъэжъагъэр,

Бэ пытаплэу тапэ ильир...

Къызбеч чатэр къиреп-

хьоти,

Гүэм хэтэу къызээлээкы.

Зимышэхъяу чыгур рит-

хьоу,

Шим етиргуш, къирегъа-

и...

Пыеу чэрэм къэлжъэжъэ,

Зэо машор рехыллэжъ.

Бгъуитлум пыир реупкэ-

хы...»

Тыгъужыкъю Къызбеч зери-

лэхъэу пыим езаазэ, Топсэ пытаплэм улгээ бэдээдэ къы-

щытыраши, мэзаем иаужрэ

мафэм, 1840-рэ иллэсим аш

щыфхыгъ.

Къызбеч ыкъю ихъа-

дашхъэ дэж къышигъагъэр

зэрэшыпкъэр ежьи джы къы-

лынэсигъ.

«Акъыл зии къуачэ зии

Изэфэд хадэгъум зээлэх,

Зэхимыдзэу дэй-дэгъуи,

Сыд ышагъэми къэнэжъы.

Ежыр чыгум хэкъодэжы.

Ау, Гъукэлым зэритхэу:
«Къызбеч лъэпкын фэ-
зэуагъ,

ылпээ чыгум къыхинаагъ.

Хэти тиди хэт щишигъы,

Хэль Къызбечи ишагъы.

Ситхыгъэ ежь Гъукэл Нур-

бий игушыгъэхэм къыхыжы

шоигыгъ: «Зыткыагъэхэм,

теклонгъынгъэр зыфэхъэзэ-
мий

заом гупсээ зыми хигуатэ-
рэп.

Гупсэфыгъэр зыфэхъэзэ-

гъэр лъэпкы зэгурынгъэр ары.

Джары узлыгъын, узлыгъын

фаер. Бгъуитлум зэфэдэу непэ

зы хэбзэ-унашъокъэ псэуху

хуульх.

Шхъафитныгъэр дин

нэп, Тхэ илэу шхъафэу псэ-

урэп.

Шхъафитныгъэр узэ-
гурьыю, зы гупшигъа узэдэп-

сэумэ, огъоты. Ары узфэбэ-

нэн фэдэу, бгъотыгъэм, зы-
эклэмыгъэхэм бгъэптигъэм щы-

тигъ.

Мыши фэдэ акылыгъэ

зыхъэль гушыгъэхэм къызылкы-

ыкъэхэрэдэгъэр адыгэл Тыгъужы-

ыкъэхъагъэр

Шызэблэхы зы нэпльэгъу

закъом.

Шошэ лъялпэу лъэпкын

къифишигъэр

Щысэлэгэу тхыдэу джы

фэстхыгъэм».

Гъыш Нух.

Филология шэнэгъэхэм

доктор.

«Зи темыты-

Хэуи

Къыхэхъы...»

Пчыхъэм, чэм къэфыжыгъом къуаджэх щыщ кэлэ бзаджэхэр пшьашъэм бэхэнхи ахьыгъ, яныбдэжэхэр клаху шузыгъэхэм, ау пшьашъэм къышигъэзштигъэм фахыгъ.

Пшьашъэм янэ-ятэхэм, илахылхэм бэрэсир къалятигъ, хэбээ юф ашыгъ.

Милиционерхэр къесыгъэх, пшьашъэм зыхъыгъэхэм акэлупчэхэхэурагъэхъагъ.

